

Halden SV og Rødt Halden sitt forslag til budsjett for 2024

Solidaritet og fellesskap

For de mange
- ikke for de få

Fordi
fellesskap
fungerer

Halden SV og Rødt Halden sitt budsjettforslag for 2024

Med dette dokumentet legger Halden Sosialistisk Venstreparti og Rødt Halden fram sitt forslag til budsjett for 2024. Kommunedirektørens forslag til budsjett legges til grunn forslaget. Dette forslaget fremkommer som endringer/justeringer i forhold til kommunedirektørens forslag.

Dette er et budsjett for 2024 som reflekterer behov for styrking av både undervisningssektoren og helse- og mestringssektoren. Budsjett 2024 bygger videre på budsjett 2023 som vektla å finne samsvar mellom reelle utgifter innen sektorene og vedtatt budsjett. Nettorammene er økt med **94,8** millioner for å oppnå balanse og forsvarlig drift innen de ulike sektorene.

Halden skal være et godt sted å leve gjennom hele livet. SV og Rødt vil sikre gode kommunale tjenester for alle, uavhengig av inntekt. Kampen mot forskjells-Halden må intensiveres. Flere og flere av våre innbyggere trenger økt støtte og hjelp i hverdagen. Kommunen skal være en garantist for å legge forholdene til rette slik at våre innbyggere kan få et verdig og godt liv.

Ingen innbyggere i Halden kommune skal fryse eller mangle mat og nødvendige medisiner.

Lag og organisasjoner som i dag bidrar med støtte til dette skal styrkes. I tillegg må NAV øke de sosiale ytelsene til et nivå som folk faktisk kan leve av uten å måtte stå i matkøer. Ramme for sosialhjelpsstøtten økes.

Halden kommune skal videreføre og forsterke treparts-samarbeidet med ansatte og deres organisasjoner.

Halden kommune skal forsere gjennomføringen av heltidsansettelser. Bruken av variabel lønn og innkjøp av tjenester fra vikarbyråer skal reduseres.

Nærmere om ulike tiltak, investeringer og verbalpunkter i budsjettforslaget

Undervisning og oppvekst:

Barn og unge i Halden skal gis gode oppvekstvilkår. Kommunale barnehager og grunnskolen i Halden skal sikre at alle barn får tilegnet seg kunnskaper og ferdigheter ut fra sine forutsetninger. Budsjett 2024 skal balansere kostnadene og utgiftsbehovene ved drift av de kommunale barnehagene/grunnskolen. Kommunalavdeling for undervisning og oppvekst tilføres 17,8 mill.kr. for å oppnå denne balansen.

Kommunedirektørens forslag om nedbemanning i undervisningssektoren **reverseres**. I tillegg avsettes økt ramme til skoler med spesielle utfordringer og som skal bidra til å redusere utenforskap.

Det avsettes 5 mill. ekstra til helsesykepleiere og miljøarbeidere for å styrke det psykososiale arbeidet på skolene/ barnehagene.

Kulturskolen styrkes med 0,9 mill. til flere lærere. Biblioteket øker ramma med 0,9 mill som tilsvarer ½ stilling (0,5 mill), og innkjøp av bøker (0,4 mill).

Det gjennomføres en behovsanalyse av rehabilitering og oppussing av Rødsberg ungdomsskole. Det avsettes midler fremover for finansiering av dette arbeidet.

Helse og mestring:

Halden kommune skal sikre gode tjenestetilbud overfor innbyggerne innen helse og mestring. Sektoren styrkes med 8,1 mill.kr. I tillegg må arbeidet med å igangsette en opptrappingsplan for å møte behov for helse og omsorg til den eldste aldersgruppen prioriteres. Organiseringen i hjemmesykepleien må stabiliseres som skaper forutsigbarhet for både brukere og ansatte.

Halden kommune skal videreføre og forsterke treparts-samarbeidet med de ansatte og deres organisasjoner, samt forsere gjennomføringen av heltidsansettelser for å skape bedre vilkår for Haldens helsesektor som en helhet.

Ferietilskuddet til personer med funksjonsvariasjoner opprettholdes, men reduseres ut fra behov. Bassenget på sykehjemmet **gjenåpnes**. Samarbeidet med Kirkens bymisjon – boligteam **styrkes**.

Sentraladministrasjonen

Forebyggende arbeid er sentralt i målet om å gi gode tjenester til innbyggerne. Idrett og fysisk aktivitet bidrar til å gi god folkehelse. Det avsettes midler i budsjett på **1,3** mill. kr. som skal dekke avgifter til barn og unge som har behov for økonomisk støtte for å delta i aktiviteter, støtte av private idrettsanlegg og styrking av arbeidet med nærmiljøskoler.

Kommunedirektøren avgiftsøkning innen VAR (400 kr. pr. mnd. pr. husstand) **reverseres**. Sentraladministrasjonen styrkes med 69,5 mill.kr.

Tiltak – drift (<i>millioner kroner</i>)	Budsjett 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Undervisning og oppvekst:				
Reversering nedbemanning	10,0			
Behovsanalyse., Rødsberg ungdomsskole	0,5			
Tilskudd til fritidsaktiviteter for barn og unge	1,0			
Ekstra ressurser til undervisningssektoren	5,0			
Bibliotek tilføres ½ stilling + bøker	0,9			
Flere lærere til Kulturskolen	0,9			

Sum	18,3			
Helse og mestring:				
Reversering endring av ramme Helse/mestring	5,0			
Bassenget sykehjemmet gjenåpnes	1,8			
Ferietilskudd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	0,1			
Samarbeid med Kirkens bymisjon - boteam	0,5			
Aktivitetspenger til støttekontakter	0,5			
Transport til arbeid for mennesker med bistandsbehov	0,2			
Sum	8,1			
Sentraladministrasjonen				
Reversering – økte gebyr innen VAR	60,7			
Økt støtte Halden idrettsråd – sammen om Halden	0,2			
Støtte private idrettsanlegg	0,5			
Nærmiljøskoler	0,4			
Pride på Grensen	0,2			
Kanalselskapet	0,7			
Økt ramme til NAV	2,5			
Frivillige organisasjoner	2,5			
Reversering av økte parkeringsgebyrer	1,0			
Reversering vakthold Skofabrikken	1,0			
½ stilling Frivilligsentralen	0,5			
Sum	69,5			
Sum skole og oppvekst, helse og sentral	94,8			

Inntektssiden og øvrig inndekning/omprioriteringer i drift:

Konkrete forslag til inndekning av våre tiltak og endringer summert til **94,8** millioner kroner:

- Bruk av premiefondet: **48 mill.**
- Disposisjonsfond: **26,0 mill.**
- Omdisponering fra administrasjonen: **2,5 mill.**
- Økt utbytte: **10,7 mill.**
- Avsetting fra Allsang **3 mill.**
- Reversering politikergodtgjøring **1,5 mill**
- Redusert innkjøp av privat konsulent tjenester **3,4 mill**

Budsjettforslaget legger opp til å bruke 270 millioner av premiefondet i Halden kommunale pensjonskasse til nedbetaling av kommunens premieavvik. Dette gir en reduksjon av kommunens pensjonsutgifter på ca 48 millioner.

Justeringer i forhold til kommunedirektørens forslag – investering

Arbeidet med utvikling av en skulpturpark ved Kulturhuset vil berike både området og kunstneren som får noen av sine skulpturer plassert i dette området. Det avsette **1 million** til dette formålet i investeringsbudsjettet.

Det investeres materiell og utstyr i de kommunale barnehagene og grunnskolen i Halden. Det tilføres **3 millioner** i investeringsbudsjettet.

Det avsettes midler i økonomiplanperioden for å videreføre planer om svømmehall.

	2024	2025	2026	2027
Skulpturpark	0,7			
Inventar og utstyr til skoler og barnehager	3,0	3,0		

Reversering hovedplan VA	-4,0	-4,0		
Rehabilitering Rødsberg		20,0	20,0	20,0
Svømmehall			50,0	50,0

Budsjettskjema 1A - Driftsbudsjettet

A	B C D			E F G H			
	Regnskap 2022	Oppr. Budsjett 2023	Rev. Budsjett 2023	Økonomiplan			
				2024	2025	2026	2027
§5-4 bevilningsoversikt drift							
Skatt på inntekt og formue	- 960 909	- 901 748	- 901 748	- 970 255	- 983 400	- 998 000	- 1 015 300
Ordinært rammetilskudd	- 1 040 234	- 1 150 957	- 1 150 957	- 1 239 000	- 1 252 000	- 1 266 500	- 1 283 900
Skatt på eiendom	- 89 228	- 92 841	- 92 841	- 98 982	- 99 650	- 101 241	- 103 149
Andre generelle statstilskudd	- 4 178	- 1 750	- 1 750	- 1 750	- 1 000	- 500	- 500
Sum sentral inntekter	- 2 094 549	- 2 147 296	- 2 147 296	- 2 309 987	- 2 336 050	- 2 366 241	- 2 402 849
Driftsutgifter per tjenesteområde	1 790 213	1 869 536	1 869 568	2 110 044	2 056 385	2 042 085	2 045 535
Avskrivninger	164 262	144 826	144 826	144 826	144 826	144 826	144 826
Brutto resultat	-140 074	-132 934	-132 902	-55 117	-134 839	-179 330	-212 488
Renteinntekter og utbytte	- 26 463	- 33 229	- 33 229	- 28 695	- 28 695	- 28 695	- 28 695
Renteutgifter, prov. Og andre fin. Utgifter	- 42 616	- 74 906	- 74 906	- 99 871	- 104 547	- 111 990	- 111 966
Avdrag på lån	- 145 751	- 162 950	- 162 950	- 183 101	- 188 561	- 200 212	- 213 076
Motpost avskrivninger	- 56 561	-	-	-	-	-	-
Finansutgifter i tjenesteområdene	- 53 657	- 54 136	- 54 136	- 56 341	- 56 341	- 56 341	- 56 341
Sum netto finansutgifter og inntekter	159 000	258 763	258 763	310 618	320 754	339 848	352 688
Motpost avskrivninger	- 107 701	- 140 968	- 140 968	- 140 968	- 140 968	- 140 968	- 140 968
Netto resultat	- 88 775	- 15 139	- 15 107	114 533	44 947	19 550	768
Til ubundne avsetninger	15 690	29 415	29 415	-	-	-	-
Bruk av ubundne avsetninger	-	-	-	53 991	56 950	49 200	37 377
Overført til investering	6 891	18 022	40 317	20 000	12 610	30 257	38 752
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	31 044	607	634	528	607	607	607
Sum asetninger og årsoppgjørdisposisjoner	53 625	15 139	15 107	114 533	44 947	19 550	768
Årsoverskudd / Underskudd	- 35 150	-	-	-	-	-	-

Budsjettskjema 1B - Driftsbudsjettet

A	B C D			E F G H			
	Regnskap 2022	Oppr. Budsjett 2023	Rev. Budsjett 2023	Økonomiplan			
				2024	2025	2026	2027
§5-4 bevilningsoversikt drift 2. ledd							
Fellesområder	- 394	- 2 191	- 2 191	0	0	0	0
Sentraladministrasjon	281 405	278 122	286 252	373 835	371 386	368 586	371 386
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	763 098	765 051	771 100	825 949	817 580	799 928	775 686
Kommunalavdeling Helse og mestring	731 071	738 359	745 241	833 553	796 816	803 495	827 237
Kommunalavdeling Teknisk	106 421	163 631	152 882	159 276	153 916	152 916	154 416
Fellesfunksjoner	23 570	16 048	- 26 356	22 898	23 720	23 247	23 597
VAR og Havn	26 304	-	0	-	-	-	-
Sum bevilgninger drift, netto	1 931 475	1 926 924	1 926 928	2 169 715	2 115 978	2 101 678	2 105 128
Herav:							
Avskrivninger	164 262	144 826	144 826	144 826	144 826	144 826	144 826
Renteinntekter	- 6 590	- 3 091	- 3 091	- 900	- 900	- 900	- 900
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	- 38	-	0	-	-	-	-
Renteutgifter	60 285	57 157	57 157	57 171	57 171	57 171	57 171
Avdrag på lån	- 70	70	70	70	70	70	70
Motpost avskrivninger	- 107 701	- 140 968	- 140 968	- 140 968	- 140 968	- 140 968	- 140 968
Overført til investering	-	-	0	-	-	-	-
Avsetning til bundne driftsfond	27 918	2 813	2 813	2 813	2 813	2 813	2 813
Bruk av bundne driftsfond	- 32 024	- 3 419	- 3 447	- 3 341	- 3 419	- 3 419	- 3 419
Avsetninger til disposisjonsfond	35 150	-	0	-	-	-	-
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 790 213	1 869 536	1 869 568	2 110 044	2 056 385	2 042 085	2 045 535

A	B	C	D	E	F	G
§5-5 bevilgningsoversikt investering			2024	2025	2026	2027
Investeringer i varige driftsmidler	980 488	986 933	142 100	108 500	152 000	152 000
Tilskudd til andres investeringer	3 170	530	-	-	-	-
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	6 677	2 050	1 050	1 050	1 050	1 050
Utlån av egne midler	730	-	-	-	-	-
Avdrag på lån	-	-	-	-	-	-
Sum investeringsutgifter	991 065	989 513	143 150	109 550	153 050	153 050
Kompensasjon for merverdiavgift	- 108 238	- 163 887	- 8 720	- 1 900	- 400	- 400
Tilskudd fra andre	- 139 855	- 33 700	- 29 000	-	-	-
Salg av varige driftsmidler	- 36 485	- 25 000	-	-	-	-
Salg av finansielle anleggsmidler	-	-	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-	-	-	-	-	-
Bruk av lån	- 684 873	- 669 257	- 84 380	- 95 350	- 133 020	- 151 600
Sum investeringsinntekter	- 969 451	- 891 844	- 122 100	- 97 250	- 133 420	- 152 000
Videreutlån	74 548	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Bruk av lån til videreutlån	- 70 000	- 70 000	- 70 000	- 70 000	- 70 000	- 70 000
Avdrag på lån til videreutlån	74 125	22 000	22 000	22 000	22 000	22 000
Mottatte avdrag på videreutlån	- 34 134	- 22 000	- 22 000	- 22 000	- 22 000	- 22 000
Netto utgifter videreutlån	44 539	-	-	-	-	-
Overføring fra drift	- 6 892	- 35 319	- 20 000	- 11 250	- 18 580	-
Avsetninger til bundne investeringsfond	22 352	-	-	-	-	-
Bruk av bundne investeringsfond	- 55 496	-	-	-	-	-
Avsetninger til ubundet investeringsfond	-	15 000	-	-	-	-
Bruk av ubundet investeringsfond	- 26 117	- 77 350	- 1 050	- 1 050	- 1 050	- 1 050
Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	-	-	-
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	- 66 153	- 97 669	- 21 050	- 12 300	- 19 630	- 1 050
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	-	-	-	-	-	-

A	B	C	D	E	F	G
§5-5 bevilgningsoversikt investering 2. ledd			2024	2025	2026	2027
Fellesområder	219 035	0	0	0	0	0
Sentraladministrasjon	29 770	26 116	1 000	0	0	0
Kommunalavdeling Undervisning & Oppvekst	4 915	4 195	9 000	9 000	0	0
Kommunalavdeling Helse og mestring	4 906	15 749	15 000	0	0	0
Kommunalavdeling Teknisk	563 073	804 950	21 100	23 500	72 000	72 000
VAR og Havn	158 805	135 923	96 000	76 000	80 000	80 000
Org. oppsett mangler	-16	0	0	0	0	0
Investeringer i varige driftsmidler	980 488	986 933	142 100	108 500	152 000	152 000

Formannskapets innstilling:

- SV og Rødt sitt budsjettforslag for 2024 vedtas i henhold til § 5-4 Bevilgningsoversikter - drift (1A), § 5-4 Sum bevilgninger drift, netto (1B), § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2A), § 5-5 Bevilgningsoversikter - investering (2B),
- Kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere ressursene innenfor hvert område i Sum bevilgninger drift, netto (1B). I tillegg gis Kommunedirektøren fullmakt til å justere budsjettet mellom områdene i Sum bevilgninger drift, netto (1B) når det gjelder justeringsbehov av teknisk karakter, og som ikke påvirker tjenestene eller tjenestetilbudet. Øvrige budsjettjusteringer mellom sektorene legges fram for formannskap og kommunestyre etter innstilling fra Kommunedirektøren.
- Kommunedirektøren skal påse at rammer og vedtak følges opp og rapporterer tertialvis på sektorenes økonomi til hovedutvalg, formannskap og kommunestyre.

3. Formannskapet disponerer investeringsbudsjettet, innenfor tildelt ramme, i henhold til Bevilgningsoversikter - investering (2B).
4. Halden kirkelige fellesråd gis et driftstilskudd på 13,63 mkr for 2023.
5. Kommunedirektøren gis fullmakt til å ta opp lån på til sammen 154,38 millioner kr. VAR-lån utgjør 80,38 millioner kr av den totale lånesummen. Lånene avdras med en vektet avdragstid sett opp mot objektenes levetid. Startlån utgjør 70 millioner kr av den totale lånesummen og tas opp i henhold til Husbankens retningslinjer, primært med en avdragstid på 20 år.
6. Trekkrettighet i bank beholdes på 100 millioner kr i 2024.
7. Halden kommune skriver ut eiendomsskatt på faste eiendommer, inkludert tomter, i hele Halden kommune for skatteåret 2024 jf. eiendomsskattelovens §§2 og 3 bokstav a. Kommunen skriver ut skatt på næringsdelen (bygning og grunn) i tidligere skattlagte verk/bruk (annet ledd i overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4). Det skrives også ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget redusert med 6 syvendedeler til 1 syvendedel i 2024 (overgangsregel til §§ 3 og 4 første ledd første punkt).

For utskriving av skatt på boligeiendommer benyttes Skatteetatens formuesgrunnlag for de boliger hvor dette foreligger jf. eskl. § 8 C-1.

For øvrige faste eiendommer gjennomføres allmenn kommunal taksering jf. eskl. § 8 A-2 og 8 A-3.

Nye boliger uten formuesgrunnlag undergis kommunal taksering inntil formuesgrunnlag foreligger fra Skatteetaten.

Før øvrig gjelder (jf. eiendomsskattelovens § 10) følgende for utskrivingen av eiendomsskatt for året 2024:

A) Med de unntak som er nevnt under skal skattesatsen etter eskl. § 11 være 7 promille av den fastsatte takstverdien.

B) Med hjemmel i eskl. § 12, bokstav a, skal skattesatsen for «bustadelen i eiedomar med sjølvstendige bustaddelar» og fritidseiendommer være 3 promille av takstverdien. Ubebygde tomter beskattes med 3 promille av takstverdien jf. eskl. § 12, bokstav b.

C) I tillegg gis etter eskl. § 11, annet ledd, et bunnfradrag på 500 000 kr for hver selvstendig boenhet i boliger (herunder fritidseiendommer) i faste eiendommer som ikke blir brukt i næringsvirksomhet.

D) Etter eskl. § 7 kan som tidligere, etter nærmere søknad og vedtak for den enkelte eiendom, fritas eiendommer etter dennes bokstav a) «eigedom åt stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten» og dennes bokstav b) «bygning som har historisk verde».

E) Etter eskl. § 5, bokstav a, fritas eiendom som Staten eier så langt eiendommen har historiske bygg eller anlegg gjennom fredningsvedtak jf. Lov om kulturminner.

F) Etter eskl. § 5, bokstav h, skal fritas «eigedom som vert driven som gardsbruk eller skogbruk». For slike eiendommer gjelder dog at det skal svares eiendomsskatt forvåningshus, kårbolig, med garasjer

og uthus, og passende tomt. Eiendomsskatten for dette svares etter samme satser og regler som for boligeiendommer.

G) Kommunens skattetakstvedtekter.

8. De gebyrsatser som fremkommer i gebyrregulativer/forskrifter som er vedlagt dette dokument vedtas bortsett fra økning av VAR-gebyrer med kr. 400 pr. måned pr. husstand.
9. Kommunale avgifter skrives ut i 4 terminer i 2024, med forfall 20. mars, 20. mai, 20. september og 20.november. Det er åpnet for at innbyggere som ønsker det kan be om månedlig fakturering av kommunale avgifter.
10. Eiendomsskatten skrives ut samtidig med kommunale avgifter
11. Forskrift for kommunale vann- og avløpsgebyrer, forskrifter bygg, plan, utslipp, deling, eiendomsregistrering og seksjonering, forskrifter Halden havn, forskrifter om bryggeplasser og forskrifter om feing og tilsyn vedtas.